

ÎN C H E I E R E

03 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Ivan Carabadjac împotriva Ministerului Justiție al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral, încasarea dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiție al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova, admis în parte apelul declarat de către Ivan Carabadjac și modificată în parte hotărârea Judecătoriai Buiucani, municipiul Chișinău din 28 iunie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 18 mai 2016, reprezentantul lui Ivan Carabadjac, avocatul Alexandru Iachimciuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiție al RM, Ministerului Finanțelor al RM și Procuraturii Generale a RM cu privire la repararea prejudiciului moral, încasarea dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 06 ianuarie 2016, de către Procuratura mun. Chișinău a fost dispusă pornirea urmăririi penale în privința sa în baza art. 141 alin.(1) și (2) Cod penal al RM, iar la data de 07 ianuarie 2016, la domiciliul lui a fost efectuată percheziție, în aceeași zi fiind reținut și pus sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 141 alin.(2) Cod penal.

Menționează că, la data de 09 ianuarie 2016, a fost emisă ordonanța de punere a lui sub învinuire, fiindu-i adusă ca cunoștință în limba pe care el nu o cunoaște.

Susține că, prin încheierea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 09 ianuarie 2016, a fost admis demersul procurorului și eliberat mandatul de arest pe numele lui pe un termen de 30 zile, iar prin încheierea din 05 februarie 2016, la demersul procurorului mandatul său de arest a fost prelungit cu încă 30 zile.

Afirmă că, nefiind de acord cu termenul de prelungire a mandatului de arest a contestat încheierea instanței de fond, iar prin decizia instanței de recurs din 24 martie 2016 a fost respins recursul, punând pe seama organelor de urmărire penală respectarea termenului rezonabil al anchetei.

Declară că, în aceeași zi, la ora 16:40 a fost scos de sub urmărire penală din motiv că el nu a participat la săvârșirea infracțiunii ce i se impută.

Consideră că, a fost plasat ilegal în arest în perioada 07 ianuarie 2016 - 24 martie 2016, ulterior fiind scos de sub urmărire.

Afirmă că, a fost plasat ilegal în arest, iar în timpul aflării sub arest, având starea de sănătate precară, suferind de un șir de maladii, inclusiv psihiatrice, nu a fost consultat de un medic specialist, viața și sănătatea fiindu-i supusă unui risc iminent, înregistrând crize repetate.

Solicită, încasarea prin intermediul Ministerului Finanțelor, din bugetul de stat al Republicii Moldova prejudiciul moral în sumă de 100 000 lei și dobânda de întârziere determinată conform art. 619 Cod civil, pe care urmează să o achite debitorul, chiar și în lipsa vinovăției, dacă nu execută hotărârea în termen de 90 zile de la data când aceasta a devenit definitivă și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 28 iunie 2016 acțiunea a fost admisă parțial și încasat din contul bugetului de stat al RM în beneficiul lui Ivan Carabadjac suma de 15 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea reclamantului a fost respinsă ca neântemeiată.

Instanța de fond a concluzionat că, acțiunea reclamantului este întemeiată și se încadrează în prevederile art.3 alin.(1) al Legii nr.154 din 25 februarie 1998, cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care stabilește că „este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală”.

Prima instanță a constatat că, Ivan Carabadjac a fost învinuit de angajare, instruire, finanțare sau altă asigurare a mercenarilor, precum și folosirea lor într-un conflict armat, în acțiuni militare sau în alte acțiuni violente orientate spre răsturnarea sau subminarea orânduirii constituționale ori violarea integrității teritoriale a statului, adică de comiterea unei infracțiuni grave, fapt pentru care reclamantul Ivan Carabadjac a fost reținut și pus sub arest preventiv din 07 ianuarie 2016 până la data de 24 martie 2016, perioadă în care a fost plasat în izolatorul de urmărire penală nr.13, mun. Chișinău. Astfel, intentarea urmăririi penale și acțiunile organelor de urmărire penală i-au încălcat acestuia drepturile fundamentale la libertate și dreptul de a nu fi urmărit ilegal, în lipsa unei fapte infracționale, deoarece prin ordonanța procuraturii mun. Chișinău din 24 martie 2016, Ivan Carabadjac a fost scos de sub urmărire penală, fapta încriminată nefiind săvârșită de reclamant.

Totodată, prima instanța a conchis că, punerea reclamantului sub învinuire și aplicarea măsurii preventive, arest, în lipsa unei fapte infracționale, au cauzat reclamantului daune morale și că acesta este îndreptățit a le pretinde, însă suma despăgubirilor solicitate de aceste este una exagerată și neproportională, dispunând încasarea prejudiciului în sumă de 15 000 lei, luând în considerație circumstanțele de drept și de fapt stabilite pe parcursul judecării cauzei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2016 au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM, admis în parte apelul declarat de către Ivan Carabadjac, modificată hotărârea primei instanțe în partea prin care s-a dispus încasarea de la bugetul de stat în beneficiul lui

Ivan Carabadjac prejudiciul moral, majorând cuantumul despăgubirilor morale acordate reclamantului de la suma de 15 000 lei până la suma de 20 000 lei.

Instanța de apel a conchis că instanța de fond a stabilit toate circumstanțele și raporturile juridice ce au importanță pentru soluționarea pricinii, a apreciat corect probele administrate la dosar, aplicând corect legea materială și procesuală, însă cuantumul despăgubirilor acordate de prima instanță îl consideră mic, ținând cont de faptul ținerii reclamantului sub arest o perioadă de peste 2 luni de zile.

La data de 16 decembrie 2016, în termenul prevăzut de lege, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, de către instanțele ierarhic inferioare a fost interpretată în mod eronat legea și în acest sens s-au aplicat eronat normele de drept material, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond.

Menționează că, instanța de apel nu a luat în considerație că pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6, dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art.3, cazurile de reparare a prejudiciului material și moral, norme care nu pot fi aplicate separat.

Susține că, materialele cauzei nu conțin un act procesual definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție sau organului ierarhic superior, prin care să fi stabilit ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Mai susține că, suma despăgubirilor acordat de instanța de apel este exagerată. Reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra suferințele cauzate.

La data de 16 decembrie 2016, și Procuratura Generală a RM a declarat recurs, solicitând casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi decizii cu privire la încasarea prejudiciului moral în limitele rezonabile.

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material.

Menționează că, suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral este una exagerată, cuantumul căreia urmează a fi diminuat, deoarece recuperarea prejudiciului cauzat prin acțiunile organelor de drept se efectuează exclusiv în condițiile Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998.

Susține că, angajarea răspunderii statului pentru prejudiciu cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată sunt necesare întrunirea condițiilor speciale prevăzute exhaustiv de Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, deoarece nu orice acțiune ilicită a organelor de urmărire penală atrag răspunderea statului.

Afirmă că, instanțele ierarhic inferioare neântemeiat au stabilit lezarea în drepturi a reclamantului, atât timp cât nu există o încheiere a judecătorului de instrucție sau organului ierarhic superior, prin care se declară ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire, or, existența unui act judecătoresc de scoatere de sub urmărire penală, nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite.

La data de 24 martie 2017, Procuratura Generală a RM a depus referință la recursul depus de către Ministerul Justiției al RM, solicitând admiterea recursului,

casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi decizii cu privire la încasarea prejudiciului moral în limitele rezonabile.

Susține că, instanțele ierarhic inferioare nu au luat în considerație principul reparării rezonabile a daunei morale, iar prin dovezile acceptate de instanțe, reclamantul nu a confirmat că a existat un prejudiciu moral, instanțele bazându-se exclusiv pe susținerile reclamantului acestea nefiind probate.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizând actele cauzei completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, argumentele recurențelor se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei.

Prin urmare, argumentele invocate în cererile de recurs sunt similare argumentelor invocate atât în prima instanță, cât și în instanța de apel și sunt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept, cărora instanța de apel le-a dat o apreciere corectă, având la bază cumulul de dovezi administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, apreciate conform art.130 CPC.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a Procuraturii Generale a Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Mariana Pitic